

Piotr Kowolik

Prof. dr hab. Ryszard W.
Wołoszyński (1930–2009) – pedagog,
historyk wychowania

Nauczyciel i Szkoła 3-4 (44-45), 183-185

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Prof. dr hab. Ryszard W. Wołoszyński (1930–2009) – pedagog, historyk wychowania

Profesor Ryszard W. Wołoszyński urodził się 11 sierpnia 1930 roku w Katowicach. Po śmierci ojca Jerzego w 1938 r. wraz z matką Stefanią i jej rodziną zamieszkał na stałe w Warszawie. Przez lata niemieckiej okupacji i w czasie Powstania Warszawskiego przebywał na terenie stolicy.

W 1946 r. uczył się w Liceum im. Tadeusza Reytana i tam też w 1950 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Studiował historię na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego i ukończył ją w 1955 roku. Promotorem pracy magisterskiej zatytułowanej *Poglądy społeczne i polityczne Sebastiana Petrycego z Pilzna* był prof. Stanisław Herbst.

Pracę na stanowisku asystenta podjął w roku akademickim 1954/55 w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Warszawie. Od lutego 1955 r. do 1972 r. był zatrudniony jako pracownik naukowy (starszy asystent, a od 1961 r. – adiunkt) w Archiwum Polskiej Akademii Nauk, gdzie zajmował się koordynacją prac nad inwentarzem centralnym materiałów źródłowych do dziejów nauki i techniki polskiej. W latach 1957–1958 prowadził w ramach prac zleconych ćwiczenia i wykłady z historii powszechnej nowożytnej w Wojskowej Akademii Politycznej w Warszawie.

Za pośrednictwem PAN uzyskał w 1959 r. stypendium naukowe we Francji (Paryż, Ecole Pratique des Hautes Etudes).

W kwietniu 1961 r. uzyskał na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego stopień doktora nauk humanistycznych. Jego dysertacja doktorska zatytułowana *Polska w opiniach Francuzów XVIII wieku – Rulhière i jego współcześni* napisana została pod kierunkiem profesora Janusza Wolińskiego.

W 1966 r. uzyskał półroczne stypendium naukowe w ZSRR. Przez kilka kolejnych lat zajmował się głównie polsko-rosyjskimi związkami w naukach społecznych w latach 1801–1830.

Stopień doktora habilitowanego nadała Mu 26 października 1972 r. Rada Naukowa Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.

Z racji zainteresowań problematyką międzynarodowych powiązań nauki polskiej epoki Oświecenia brał udział w roku 1960 i 1963 w konferencjach organizowanych przez Niemiecką Akademię Nauk w Berlinie oraz przez Akademię Nauk ZSRR w Leningradzie w 1972 r. Wymienione kierunki zainteresowań znalazły też odbicie w kilkudziesięciu artykułach, studiach i innych publikacjach (wydawnictwa źródeł, recenzje), jakie zaprezentował, poczynając od 1955 r., na łamach czasopism i wydawnictw naukowych w kraju i za granicą.

Działał aktywnie w Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Od roku 1973 zajmował się głównie badaniami nad historią oświaty polskiej XVIII–XIX w. oraz dydaktyką historii. Wiązało się to po części z Jego ówczesnym przejściem do pracy w Instytucie Kształcenia Nauczycieli, w którym jako docent kierował Zakładem Przedmiotów Humanistycznych, a od roku 1981 do 1990 pełnił też funkcję zastępcy dyrektora IKN do spraw naukowo-badawczych.

Poza działalnością w ramach IKN, w latach 1974–1980 w Instytucie Historycznym UW prowadził zleczone wykłady i seminaria magisterskie, a od 1984 r. podjął pracę w wymiarze ½ etatu w Wydziale Zamiejscowym w Piotrkowie Trybunalskim kieleckiej WSP im. Jana Kochanowskiego (obecnie Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy).

W 1991 r. uzyskał stanowisko profesora nadzwyczajnego tejże Uczelni i do 1998 r. pełnił funkcję kierownika Zakładu Historii Wychowania. Od chwili przekształcenia Wydziału Zamiejscowego w filię kieleckiej WSP sprawował obowiązki kierownika Zakładu Historii Powszechnej Nowożytnej w powołanym Instytucie Historycznym.

W tym okresie czasu osiągnął znaczące efekty w procesie kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Pod Jego kierunkiem sfinalizowano około 300 prac magisterskich i 100 licencjackich.

Od 1974 r. prowadził w IKN seminarium naukowe, w toku którego były przygotowane trzy rozprawy doktorskie. Ponadto był recenzentem kilku rozpraw doktorskich i habilitacyjnych. Bardzo wiele czasu przeznaczal na działalność naukowo-badawczą i popularyzatorską. W jej efekcie był autorem lub współautorem wielu publikacji, w tym 5 książek i kilkudziesięciu rozpraw naukowych oraz imponującej ilości artykułów, przyczynków, studiów i innych opracowań.

Pracując na stanowisku profesora nadzwyczajnego, w latach 1991–2000 pełnił szereg odpowiedzialnych funkcji. Był przewodniczącym Rady Naukowej Archiwum PAN oraz członkiem Opiniodawczego Zespołu do spraw krajowej polityki w zakresie informacji naukowej Komitetu Badań Naukowych (do 1997 r.), Komitetu Głównego Olimpiady Historycznej Polskiego Towarzystwa Historycznego (od 1976 r.), Komisji Dydaktycznej PTH.

Do 1992 r. był członkiem Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie do spraw Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli w zakresie historii. Był członkiem i sekretarzem naukowym Komitetu Redakcyjnego *Rozpraw z dziejów nauki i techniki* oraz Rady Naukowej Instytutu Historii Nauki PAN. Prowadził szero-

ką działalność w komitetach i redakcjach czasopism i wydawnictw naukowych. Od 1995 r. był redaktorem naczelnym „Biuletynu Archiwum PAN”, wcześniej był członkiem i sekretarzem tegoż *Biuletynu*. W latach 1982–1984 był członkiem redakcji „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki”.

W latach 1975–1990 pełnił obowiązki sekretarza Komitetu Redakcyjnego wydawnictw Instytutu Kształcenia Nauczycieli (do 1988 r.), a następnie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie. Pod redakcją R. Wołoszyńskiego ukazały się *Zeszyty Naukowe IKN – historia* część I (1979 r.) i część II (1981 r.).

Przez wiele lat pełnił funkcję członka komitetu redakcyjnego (1976–1979) i Redakcji (1979–199) „Wiadomości Historycznych”.

W latach 2000–2007 pracował na stanowisku profesora w Górnośląskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej imienia Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach, prowadząc seminaria dyplomowe i przedmiot: historia wychowania.

Profesor posiadał znajomość języków obcych: angielskiego, francuskiego, niemieckiego i rosyjskiego. Był zapraszany i uczestniczył w wielu konferencjach naukowych ze względu na swoje kompetencje naukowe i wysokie uznanie w środowiskach naukowych w kraju i za granicą (Berlin, Moskwa, Münster, Paryż, Rzym, Poczdam, Bruksela).

Za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne Profesor Ryszard W. Wołoszyński był wielokrotnie odznaczany i nagradzany. Został wyróżniony nagrodami Ministra Oświaty i Wychowania oraz Ministra Edukacji Narodowej – I stopnia (zespołowo), II i III stopnia, a ponadto nagrodami Dyrektora IKN (ODN). Odznaczony został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i innymi – wśród nich medalami Komisji Edukacji Narodowej i Za Zasługi dla Archiwistyki oraz medalem „Andrzeja Frycza Modrzewskiego 1503–1572” za szczególne osiągnięcia w działalności na rzecz rozwoju byłego województwa piotrkowskiego.

W środowisku akademickim był wysoko cenionym historykiem i pedagogiem, aktywnym partnerem w podejmowaniu i realizowaniu wielu zadań naukowych i organizacyjnych.

Profesor Ryszard W. Wołoszyński – historyk, historyk wychowania, pedagog, specjalista w zakresie stosunków kultur polsko-rosyjskich i oświaty z doby Komisji Edukacji Narodowej zmarł 11 kwietnia 2009 roku w Warszawie.

W zmarłym straciliśmy Wspaniałego Człowieka, Przyjaciela i Kolegę.

Napisał następujące książki:

- *Sebastian Petrycy – uczonej doby Odrodzenia*, Warszawa 1957;
- *Polsko-rosyjskie związki w naukach społecznych 1801–1830*, Warszawa 1972;
- *Komisja Edukacji Narodowej 1773–1774*, Warszawa 1974;
- *Między tradycją a reformą. Nauczyciele w Polsce XVIII wieku*, Piotrków Trybunalski 2000.

Warto o Nim pamiętać i przywołać w dorobku historiografii historii wychowania.